

Ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Branislav Nedimović

Foto: BETAPHOTO DRAGAN GOJIC

Pod kupolama Novosadskog sajma više od 1.500 izlagača iz 32 države

Srbija ostvarila suficit od dve milijarde evra u razmeni poljoprivrednih proizvoda

Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu, najznačajniju i najveću sajamsku manifestaciju u jugoistočnoj Evropi, otvorio je gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević, koji je naglasio da država koja ima snažnu poljoprivredu, zdravu zemlju i dobre domaćine ne treba da brine za svoju budućnost.

- Naša poljoprivreda ne može da bude usamljena, već u razvoju mora da ima podršku izraženu kroz odgovarajuće mere vlade, ali istovremeno i poljoprivrednici moraju da budu otvoreni za nova znanja i inovacije, da prihvataju najsavremenije tehnologije, bez kojih nećemo biti konkurentni na tržištima koja su nam otvorena, zahvaljujući boljem političkom ugledu Srbije - poručio je Vučević pozdravljajući učesnike i posetioce 86. smotre agrara.

Da je poljoprivreda grana u kojoj naša zemlja ima velike mogućnosti potvrdio je i ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Branislav Nedimović, koji je konstatovao da, uz razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje, moramo da jačamo agroindustriju i trgovinu kako bismo što uspešnije plasirali našu robu na tržištima širom sveta. Nedimović je iskoristio priliku da zahvali svima onima koji su, kako je rekao, trgovali sa Srbijom pa smo tako prošle godine uspeli da ostvarimo suficit u razmeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u iznosu od dve milijarde evra.

Potpredsednik Pokrajinske vlade Đorđe Milićević je podsetio da je u prethodne tri godine u poljoprivredu u Vojvodini uloženo više od 20 milijardi dinara, kroz različite mere podrške. Prema rečima pomoćnika italijanskog ministra poljoprivrede Franka Mancata, i sajamskim nastupom oko 30 italijanskih kompanija obeležava se decenija strateškog partnerstva Srbije i Italije kao i 140. godišnjica uspostavljanja diplomatskih odnosa dveju država.

Ambasador Tunisa (zemlja prijatelj sajma) u Srbiji, Sejf Alah Redžeb, izrazio je zadovoljstvo time što će 12 izlagača iz Afrike predstaviti svoje proizvode u Srbiji, pre svega maslinovo ulje i urme visokog kvaliteta, koje izvoze u više od 80 zemalja sveta.

Generalni direktor Novosadskog sajma Slobodan Cvetković podsetio je da je u proteklih osam i po decenija Poljoprivredni sajam imao više od 7.000 stranih i 100.000 domaćih izlagača kao i da je kroz sajamske kapije prošlo više od deset miliona posetilaca.

R. Balac

U proteklih osam i po decenija Poljoprivredni sajam u Novom Sadu zabeležio je više od 7.000 stranih i 100.000 domaćih izlagača, dok je kroz sajamske kapije prošlo više od deset miliona posetilaca

Smotra najnovijih tehnologija u proizvodnji hrane

Ovogodišnji, 86. po redu, Međunarodni poljoprivredni sajam, koji se od 11. do 17. maja održava u Novom Sadu, okupio je 1.518 firmi, institucija i organizacija koje dolaze iz 32 zemlje, a donose proizvode i usluge iz 61 države. Zanimljivo je da ova, inače najprestižnija agrobiznis manifestacija u centralnoj i jugoistočnoj Evropi prvi put osim Zemlje partnera - Italije, ima i Zemlju prijatelja - Tunis.

Ambasador Tunisa u Srbiji, Sejf Alah Redžeb, najavio dolazak 12 kompanija iz Afrike, koje će se predstaviti poljoprivredno-prehrambenim proizvodima, a na Sajam stižu kako bi pronašle partnere u našoj zemlji i regionu. I još nešto se održava prvi put, reč je o Izložbi genetskih potencijala na kojoj će biti prezentovane autohtone rase stoke. Inače, posle više od 20 godina biće organizovano 17 kolektivnih izložbi. Očekuje se da će Izložba poljoprivredne mehanizacije, na kojoj će biti izložene najsavremenije mašine (neke od njih vredne su više od pola miliona evra), privući veliku pažnju posetilaca. Među inostranim izlagačima su i kompanije iz Turske koje će se predstaviti poljoprivrednom mehanizacijom, mašinama i opremom za prehrambenu industriju, kao i procesnom mehanizacijom i opremom za navodnjavanje. Objedinjeno će se predstaviti kompanije iz Belorusije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Češke, Egipta, Holandije, Hrvatske, Indije (najavljen dolazak 23 kompanije), Indonezije, Italije, Izraela, Kine, Mađarske, Rusije, Tajvana, Tunisa i Španije, a dolazak su

njavili i predstavnici firmi iz Austrije, Belgije, Bugarske, Češke, Francuske, Grčke, Nemačke, Poljske, Republike Srpske, Rumunije, Rusije, Severne Makedonije, Slovačke, Slovenije, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Ukrajine...

Tako, recimo, iz Hrvatske, osim procesne opreme za mesnu industriju, stižu i proizvodi i preradevine od mesa, dok će se Austrijanci predstaviti mašinama i opremom za prehrambenu industriju, mehanizacijom, ali i semenskim materijalom. Kupce na našem tržištu pokušaći da pronađu i proizvođači ambalaže i sredstava za zaštitu bilja, dok će informacije iz oblasti sertifikacije kontrole, inspekcije, ispitivanja i monitoringa biti dostupne na štandovima kompanija iz Rumunije koje će se predstaviti dronovima, namenskim objektima i postrojenjima za proizvodnju. Opremu za farme svinja ili živine, kao i opremu za proizvodnju jaja i mesa, posetioce Sajma mogu da vide na izlagačkom prostoru kompanija iz Nemačke (neke od njih predstavice se postrojenjima za proizvodnju, preradu, doradu i skladištenje u biljnoj proizvodnji).

Dva traktora i sejalice za posetioce

Svi posetioce Sajma, koji su kupili ulaznice, učestvuju u tzv. Poklon-igri, a one najsrećnije očekuju dva traktora i pneumatska sejalice. Darodavac traktora „belarus 82.1“ je Agropanonka, traktor „john deere 5045 2wd“ poklanja firma Kite d.o.o, a pneumatske sejalice „ozdoken“ Kompanija VGP.

Prvi put na Sajmu

- Izložba genetskih potencijala u okviru koje će biti predstavljene autohtone rase, neophodne za održanje biodiverziteta
- Dan voćara - u sredu, 15. maja
- Nastup Udruženja proizvođača i dilera poljoprivrednih mašina iz Rusije

Izlagači iz Belgije prikazaće proizvode od krompira i duboko smrznutog voća i povrća. Španiju će na ovogodišnjem Sajmu, između ostalih, predstaviti firme koje proizvode i prodaju opremu za farme, mašine i opremu za proizvodnju stočne hrane, sisteme za navodnjavanje, najsavremenije plaste-nike, semenski materijal, đubriva. Iz Indije na Poljoprivredni sajam stižu mehanizacija, oprema i delovi, kao i rezervni delovi za automobile. U raznovrsnoj ponudi značajno mesto zauzimaju i sadni materijal, sredstva za zaštitu bilja, đubriva, organska, hemijska i biološka gnojiva kao i hemijski proizvodi. Generalni sponzor Međunarodnog poljoprivrednog sajma je Đenerali osiguranje Srbija, a Zlatni sponzor je kompanija Aldahra, koja na Sajmu predstavlja svoje proizvode iz 15 zemalja.

M. S.

Srpski agrar pod lupom agroekonomiste Milana Prostrana

Mali posedi, zastarela mehanizacija, niske subvencije glavni problemi

Decenijama unazad govori se da je agrar strateška grana privrede Srbije i ogroman razvojni potencijal. Uprkos tome njen udeo u bruto domaćem proizvodu gotovo da se ne menja. Već godinama, zavisno od sezone, kreće se između devet i 11 odsto ako se posmatra primarna poljoprivreda a ukoliko se u to uključi i prehrambena industrija, učešće se povećava za još pet do šest procentnih poena. I podaci za prošlu godinu to potvrđuju, iako je fizički obim proizvodnje u toj grani porastao čak za 16,3 odsto, i BDP se povećao u odnosu na 2017. godinu koja je i za ukupnu

privredu i za agrar zbog vremenskih prilika, bila „mršavija“. Agroekonomista Milan Prostran kaže da je glavni uzrok slabog rasta u odnosu na potencijal to što je domaća poljoprivreda nekonkurentna, posebno u odnosu na evropske farmere sa kojima se na tržištu najčešće i sreće, s obzirom na to da se gotovo 60 odsto izvoza realizuje na tržištima zemalja EU. - Više je razloga za nekonkurentnost domaćeg agrara. Prvi je, sigurno, usitnjenost poseda s obzirom na to da 77,7 procenata čine mala gazdinstva sa površinama od 0,5 do pet hektara. Takva struktura ne može da se nosi sa evropskim farmerima koji u proseku obrađuju 23 hektara. Zato bi u prvi plan trebalo

staviti razvoj kooperative i zadruga. Činjenica je da kod nas postoji desetak velikih sistema, a jedan od apsurdna je da najvećim posedom raspolaže crkva, ima čak 57.000 hektara. Daleko iza nje su firme „Matijević“ sa 35.000, Al Dahra koja je nakon kupovine imovine PKB integrisala i neke manje posede i sada joj pripada 27.000 hektara, zatim Delta Agrar, MK Komerc, Almek... Ipak, tih nekoliko velikih poseda nisu tipični ni za naš ni za evropski agrar - kaže Prostran. Skromnim rezultatima doprinosi i zastarela mehanizacija koja

Jedan od razloga za nekonkurentnost domaćeg agrara svakako je usitnjenost poseda s obzirom na to da 77,7 procenata čine mala gazdinstva sa površinama od 0,5 do pet hektara, dok evropski farmeri obrađuju, u proseku, 23 hektara

jom raspolažu naši ratari, a slika se nije popravila ni nakon što je pre više od dve godine prodata Industrija motora i traktora uz obećanje da će proizvodnja ubrzo biti obnovljena. - Nizak nivo agrotehnike jedan

Metle nam dobro idu

Srbija je najkonkurentnija na tržištu metli. Biljka sirak, koja je osnov te proizvodnje, gaji se na oko 2.000 hektara, 98 odsto izrađenih metli se izvozi po čemu smo prvi u Evropi, a četvrti u svetu. Liderku poziciju na globalnom tržištu metli drži Kina.

imali 908.000 goveda a sada je u stajama za oko 30.000 grla marnje. Smanjuje se i broj svinja, ovaca jedino uzgoj koza beleži rast. Uz to, nemamo uvoze ni veštačkog đubriva, a od široke lepeze koju je nekada proizvodilo desetak fabrika, malo koja uopšte radi. Do 90-ih godina srpski ratari bacali su oko 1,5 miliona tona đubriva i to oko 900 tona osnovnog, najkvalitetnijeg i oko 500 do 600 tona azotnog, a sada je potrošnja u svim tim kategorijama prepolovljena - objašnjava naš sagovornik.

On dodaje da neravnomernom položaju domaćih proizvođača doprinose i sociološki faktori, nestajanje sela i radne snage, kao i nedovoljne subvencije koje se sada kreću oko pet odsto državnog budžeta a trebalo bi da budu ravne bar udelu agrara u BDP-u, oko desetak procenata. M. N. Stevanović

Evropa štiti svoje farmere

Iz sektora poljoprivrede godišnje se izveze roba vredna 3,3 milijarde dolara. Ono što nije dobro, a rezultat je liberalizacije tržišta, sporazuma potpisanih sa Briselom ili CEFTA zonom, jeste povećanje uvoza koji se prethodnih godina kretao oko 1,3 milijarde dolara a 2018. dostigao je 2,3 milijarde. Iako smo još uvek u suficitu, posebno bi stratege trebalo da brine struktura roba koje nabavljamo. Prvi put ove godine, uz standardni uvoz kafe i južnog voća, najveća stavka je kupovina svinjskog mesa. Iako analitičari tvrde da moramo da se prilagodavamo tržištu, činjenica je da ne možemo u neoliberalnom konceptu da budemo konkurentni sa evropskim farmerima, koji dobijaju znatno veće subvencije a njihove ih države raznim barijerama štite od prodora stranih proizvođača - kaže Prostran.

Havijer Alvares, šef Ekonomsko-trgovinskog odeljenja Ambasade Španije Stvoren je sistem u kojem poljoprivrednici mogu da žive od svog rada

Mirjana Stevanović

Ovo je četvrti učešće Španije na Međunarodnom sajmu poljoprivrede u Novom Sadu. Predstavljaju se sedam kompanija iz različitih sektora: sistemi za navodnjavanje, plastenici, zaštita useva i semenski materijal. Reč je o sektorima poljoprivredne tehnologije

u kojima je Španija razvila napredna rešenja, i koja se po potrebi mogu prilagoditi različitim uslovima. U Španiji postoji širok spektar klimatskih pojaseva i ta raznolikost je podstakla španske kompanije da ponude fleksibilne i kvalitetne proizvode. ● **Ekonomska saradnja Srbije i Španije nalazi se na uzlaznoj putanji. U prilog tome svedoče i podaci o spoljnotrgovinskoj razme-**

ni koja je u prethodnoj deceniji udvostručena, a u 2018. dostigla je iznos od oko pola milijarde evra. Šta od poljoprivrednih proizvoda Srbija najviše uvozi iz Španije i kako ta razmena izgleda u obrnutom smeru?

- Španija najviše izvozi meso, ribu, voće i povrće. Poljoprivredno-prehrambeni proizvodi zauzimaju značajno mesto, od gotovo 300 miliona evra španskog izvoza u Srbiju u 2018. vrednost poljoprivredno-prehrambenih proizvoda iznosila je 67 miliona, odnosno 23 odsto. Sličan je slučaj i sa srpskim izvozom u Španiju, a posebno se ističu žitarice. ● **Uprkos klimatskim ograničenjima naročito na jugu zemlje, Španija je uspjela da zauzme lidersku poziciju na listi najvećih proizvođača svežeg voća i povrća u Evropskoj uniji. Šta bi od pozitivnih iskustava u toj oblasti mogli da primene srpski poljoprivrednici?**

- Mislim da postoje različiti fak-

Za razvoj zadrugnog sektora Vlada Španije izdvojila 257 miliona evra: Havijer Alvares

tori koji su pomogli španskoj poljoprivredi da stigne tamo gde je danas. Najvažnija je svakako bila podsticajna i dugoročna agrarna politika kojom je poljoprivrednicima pružena adekvatna podrška, i kroz koju je stvoren sistem u kojem poljoprivrednici mogu da žive od svog posla. Naravno, poljoprivrednici su uvideli značaj zadrugarstva i umeli da ujedine svoje snage, kako bi poboljšali prinos i efikasnost, dok su evropski fondovi u mnogo-

Ukrupnjavanje zadruga globalni trend

● **Iako se Srbija može pohvaliti tradicijom negovanja zadrugarstva dugom više od 150 godina, aktuelna situacija u toj oblasti ne ohrabruje, naročito imajući u vidu činjenicu da je od oko 5.000 zadruga, koliko ih je bilo sredinom prošlog veka, njihov broj pao na oko 1.000. Kakva je situacija u oblasti zadrugarstva u Španiji i koji su benefiti takvog načina udruživanja?**

- Mislim da je smanjenje broja zadruga globalna tendencija, ali verovatno su razlozi različiti. U Španiji, na primer, ovo je slučaj zbog ukрупnjavanja zadruga, manje zadruge se pripajaju većim. Tako je, na primer, u Španiji 2006. godine bilo registrovano 4.022 zadruge, a danas ih je 3.750, ali je u ovom periodu njihov prihod porastao za čak 44 odsto. U 2016. zadruge su generisale profit od 29 milijardi evra, i danas obezbeđuju više od 100.000 radnih mesta. Takođe, primetan je i rast zadruga koje su okrenute izvozu, koje danas čine 32 odsto od ukupnog broja. Prošle godine, imali smo priliku da u Beogradu predstavimo španski model zadrugarstva, a na pomenutom panelu bio je i predstavnik španske slozene zadruge Anekop, koji je predstavio svoja iskustva u oblasti zadrugarstva. S tim u vezi, kako je nedavno naveo akademik i profesor Keserović, u okviru inicijative „500 zadruga za 500 sela“ u Srbiji su oformljene, između ostalog, i dve slozene zadruge po uzoru na špansku zadrugu Anekop, koja ima 70 članica. Ako govorimo o benefitima rekao bih da je glavna prednost optimalna upotreba resursa i veća efikasnost, što omogućava poljoprivrednicima da budu konkurentniji, pogotovo na međunarodnom tržištu. U Španiji, ali i u ostatku Evropske unije, mnoge zadruge funkcionišu slično kao multinacionalne kompanije: u profesionalno rukovođenje, odeljenja za međunarodnu trgovinu, marketing... Neke od većih zadruga ostvaruju godišnji profit od milijardu evra, dok izvoz predstavlja više od 40 odsto prihoda.

me potpomogli razvoj agrara u Španiji. Uz sve to treba pomenuti istraživanja i ulaganja u poljoprivrednu tehnologiju, uz pomoć koje smo razvili uspešnu proizvodnju u regijama čije prirodne odlike nisu naročito pogodne za useve. ● **Kojim podsticajnim merama država stimuliše razvoj agrara?** - Postoje različite mere podrške, kao što su direktna plaćanja, mere za podsticaj proizvodnje, pomoć za

Marina Skonjamilo, direktorka beogradske kancelarije Italijanske agencije za spoljnu trgovinu (ITA)

Srbija bi trebalo da se fokusira na ukрупnjavanje parcela i modernizaciju poljoprivredne mehanizacije

Na 86. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu Italija se, već drugi put, pojavljuje u ulozi Zemlje partnera. Najavljeni je učešće 27 italijanskih kompanija. Očekuje se i dolazak oko 45 privrednika koji će imati direktne B2B susrete sa ostalim učesnicima sajma. Čime će se izlagачi iz Italije predstaviti posetiocima jedne od najznačajnijih poljoprivrednih manifestacija u regionu pitamo Marinu Skonjamilo, direktorku beogradske kancelarije Italijanske agencije za spoljnu trgovinu (ITA). - Izlagачi na ovogodišnjoj zvaničnoj kolektivnoj italijanskoj izložbi pokriće različite oblasti poljoprivredne proizvodnje kao što su sistemi za tretman plodova posle berbe, proizvod-

nja sadnog materijala, agrohe-mijska sredstva za zaštitu bilja, oprema za navodnjavanje, poljoprivredne mašine, alati i rezervni delovi, mašine za prehrambenu industriju, oprema za stočarstvo... Ponuda je, dakle, veoma raznovrsna, a kompanije će predstaviti najnovija dostignuća u oblasti poljoprivrednih mašina, tehnologija, kao i rešenja za kvalitetnu poljoprivrednu proizvodnju. ● **Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, u 2018. izvoz robe iz Srbije u Italiju povećan je za 27,9 odsto, dok je uvoz iz Italije zabeležio rast od 3,42 odsto i prvi put je premašena cifra od četiri milijarde evra bilateralne razmene. Da li se, prema Vašoj proceni, pozitivni trendovi u oblasti spoljnotrgovinske razmene mogu očekivati u narednom periodu?**

- Teško je napraviti pouzdane procene u ekonomiji, ali činjenica da između Italije i Srbije postoji povoljan odnos i da su privrede naših dveju zemalja kompleksnije svakako daje osnovu za nastavak pozitivnih trendova i u budućnosti. ● **Podatak da plasmanom poljoprivredno-prehrambenih proizvoda na inostrano tržište Italija godišnje ostvari devizni priliv od oko 40 milijardi evra, što čini devet odsto ukupnog izvoza, ukazuje na to da je agrar veoma važna grana privrede u Vašoj državi. Može li se neko od pozitivnih iskustava u oblasti agrarne politike Italije primeniti i u Srbiji?**

- Među ključnim aspektima na kojima bi u Srbiji trebalo da se radi svakako su modernizacija poljoprivredne mehanizacije, kao i ukрупnjavanje malih parcela kako bi se dobila poljoprivredna zemljišta srednjih dimenzija. Pored toga, naglasak treba staviti na

Ferrero širi poslovanje na srpskom tržištu

● **Ambasador Italije u Srbiji Karlo Lo Kašo ukazao je na činjenicu da više od 600 italijanskih preduzeća, koliko ih je u ovom trenutku na srpskom tržištu, upošljava između 25.000 i 30.000 radnika. Šta se na planu novih investicija može očekivati i koliko je srpsko tržište atraktivno za privlačenje direktnih stranih investicija?**

- Srpsko tržište je veoma zanimljivo za italijanske kompanije iz poljoprivrednog sektora. O tome svedoči i činjenica da je kompanija, kao što je, recimo, Ferrero odlučila da dodatno proširi svoje poslovanje u Srbiji. Uz to Ferrero najavljuje uvođenje i primenu inovativnih proizvodnih tehnologija.

Generalni osiguranje Srbija generalni sponsor 86. Međunarodnog sajma poljoprivrede

Nedimović: Srbija nema naftu, more ili rudnike zlata, ali ima poljoprivredu i hranu

Da je poljoprivreda grana u kojoj naša zemlja ima velike mogućnosti potvrđuje i ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Branislav Nedimović. Srbija nema naftu, more ili rudnike zlata, ali ima poljoprivredu i hranu, sektor koji treba da vodi našu privredu - naglasio je Nedimović. S tom konstatacijom složio se i gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević, koji je ukazao na to da je „poljoprivreda ozbiljna šansa Srbije, koju moramo da iskoristimo“.

Prilikom svečanog otvaranja predsednik Izvršnog odbora, Dragan Filipović je izjavio: „S obzirom na to da je Srbija agrarna zemlja mi se trudimo da svake godine uvođenjem novih usluga i pokriva u oblasti osiguranja poljoprivrede poljoprivrednicima omogućimo miran san. Ono šta je još uvek problem u našoj zemlji jeste da 85% poljoprivrednih gazdinstava nije osigurano i mi svi zajedno kao industrija, zajedno sa državom, treba u velikoj meri da se angažujemo na građenju svesti o bitnosti osiguranja“.

Generalni Osiguranje Srbija je, osmu godinu zaredom, partner Novosadskog sajma i generalni sponsor Međunarodnog sajma

IPARD fondovi su dobra prilika za modernizaciju poljoprivrednih mašina i opreme: Marina Skonjamilo

proizvodnju bezbednih i visokokvalitetnih prehrambenih proizvoda, kroz valorizaciju autohtonih sorti i organsku proizvodnju. Koliko vidim, na tome se već radi i napravljeni su koraci u dobrom smeru, na putu koji srpske firme mogu da pređu zajedno sa svojim italijanskim partnerima. Utoliko pre što italijanske kompanije imaju veliko iskustvo kako

kuje se dolazak 45 predstavnika stranih kompanija koji će imati direktne B2B susrete sa izlagачima. Koliko su takvi susreti korisni za sklapanje novih poslovnih aranžmana? - Mislim da je širenje delokruga na ceo balkanski region potez koji otvara mogućnost poslovanja na mnogo većem tržištu. To je prednost za sve privrednike u zemljama regiona. ● **Osim rekordnog broja izlagачa, koji premašuje 1.500, na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu biće organizovano 17 kolektivnih izložbi. Šta će posetioci moći da vide na italijanskom kolektivnom štandu?**

- Italijanski štand predstavlja svojevrsni presek onog što Italija ima da ponudi u ovom sektoru, kako u pogledu novih tehnologija tako i u smislu prezentacije. To je istovremeno još jedna potvrda velikog interesovanja Italije i italijanskih kompanija za Srbiju. M. Stevanović

Preporučujem srpskim proizvođačima akcenat stave na proizvodnju bezbednih i visokokvalitetnih prehrambenih proizvoda, kroz valorizaciju autohtonih sorti i organsku proizvodnju

u oblasti poljoprivredne mehanizacije, tako i u pogledu zaštite kvalitetnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. ● **Izjavili ste da je iz IPARD fondova za Srbiju izdvojeno 110 miliona evra koje može da potvrdi u toku 2019. Na kakve benefite povlačenja tih sredstava mogu da računaju ne samo srpska, već i italijanska preduzeća?**

- IPARD fondovi predstavljaju veoma dobru priliku posebno kada je reč o modernizaciji poljoprivrednih mašina i opreme. Srpskim poljoprivrednim proizvođačima u tom smislu mogu biti od velike pomoći italijanske tehnologije koje su prve u Evropi pre svega u malim mehanizacijama namenjene malim i srednjim poljoprivrednim površinama. ● **Beogradska kancelarija u koordinaciji sa kancelarijama Italijanske agencije za spoljnu trgovinu ICE iz regiona organizuje dolazak privrednih delegacija iz devet susednih zemalja. Očekuje se dolazak 45 predstavnika stranih kompanija koji će imati direktne B2B susrete sa izlagачima. Koliko su takvi susreti korisni za sklapanje novih poslovnih aranžmana?**

- Mislim da je širenje delokruga na ceo balkanski region potez koji otvara mogućnost poslovanja na mnogo većem tržištu. To je prednost za sve privrednike u zemljama regiona. ● **Osim rekordnog broja izlagачa, koji premašuje 1.500, na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu biće organizovano 17 kolektivnih izložbi. Šta će posetioci moći da vide na italijanskom kolektivnom štandu?**

- Italijanski štand predstavlja svojevrsni presek onog što Italija ima da ponudi u ovom sektoru, kako u pogledu novih tehnologija tako i u smislu prezentacije. To je istovremeno još jedna potvrda velikog interesovanja Italije i italijanskih kompanija za Srbiju. M. Stevanović

Procena

- oko 1,3 miliona ljudi u Srbiji bavi se poljoprivrednom proizvodnjom u Srbiji
- oko 3,5 miliona hektara pod poljoprivrednom proizvodnjom
- 12 odsto površina pod usevima obuhvaćeno osiguranjem
- 5 odsto stočnog fonda osigurano

sa katastrofalnim posledicama. Ovom prilikom ističemo tri takva incidenta

0 13. 06. 2018. godine obilne padavine praćene jakim gradom zahvatile su područje od Bajine Bašte, preko Kosjerić, Topole, sve do Smederevske Palanke: Ovo nevreme je napravilo ogromne štete na širem području Zapadne i Centralne Srbije. ● 27. 06. 2016. godine snažno nevreme praćeno jakim olujnim vetrom pogodilo je Bačku i Srem i napravilo ogromnu štetu na širem području. Toliki je bio intenzitet vetra da su neki voćnjaci sa stubovima za protivgradnu mrežu polomljeni, a našim klijentu, Jedinstvu iz Apatina, više od 1.000 hektara kukuruza i suncokreta je izlomljeno i ležalo na zemlji.

● 7. 05. 2019. godine zabeležen je slab mraz i sneg na višim područjima Zapadne Srbije što je krajnje neobičajeno za ovaj period godine i može imati značajne negativne posledice na biljnu proizvodnju. Poljoprivreda predstavlja dominantnu delatnost u Srbiji. Procena je da se poljoprivrednom proizvodnjom u Srbiji bavi oko 1,3 miliona ljudi, a udeo poljoprivrede u BDPu je 6,5 odsto (podaci za 2016. godinu). Poljoprivredna proizvodnja se obavlja na oko 3,5 miliona hektara. Struktura biljne proizvodnje je raznolika, najzastupljenija je ratarska proizvodnja, ali je zastupljen i voćarstvo, zatim povrtarstvo i vinogradarstvo. Podaci dalje upozoravaju da je osiguranjem obuhvaćeno tek oko 12 odsto površina pod usevima, što je znatno ispod proseka u zemljama razvijenog sveta i EU. Ove mere su dovele do određenog rasta tržišta osiguranja poljoprivrede, posebno kod fizičkih lica, dok se poslednje povećanje subvencija za tri navode okruženja očekuje značajniji penetracija osiguranja na tom području.

Sve u svemu, ambijent u kome se obavlja poljoprivredna proizvodnja postaje sve više nepredvidiv, te se osiguranje nameće kao adekvatno rešenje, što je prepoznala i država koja pruža podršku poljoprivrednicima da se osigu-

Na Nacionalnoj izložbi stoke više od 1.600 najkvalitetnijih grla stoke domaćih odgajivača

Belgijsko plavo goveče prvi put na Sajmu

Jedan od najatraktivnijih segmenata Međunarodnog poljoprivrednog sajma u Novom Sadu svakako je Nacionalna izložba stoke, koja se organizuje pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede. Pred radoznalim posetiocima će „prodefilovati“ više od 1.600 najboljih grla stoke domaćih odgajivača, kao i autohtonih rasa. Ako je suditi prema dosadašnjim iskustvima Nacionalna izložba stoke pobuđuje veliko interesovanje i međunarodne stručne javnosti. To je jedinstvena prilika za domaće proizvođače da predstave grla vrhunskog genetskog potencijala, dokazujući tako da se pravilnim uzgojem mogu postići ne samo dobri proizvodni rezultati, već i obnoviti stočni fond.

Goveda će biti izložena u Hali 12, a prvi put na Sajmu biće predstavljeno belgijsko plavo goveče - rame uz rame sa kombinovanom simentalnom rasom, kao i sa rasom holštajn-frizijaska. Autohtona rasa, podolsko goveče, biće smeštena između hala 12 i 13. Za ljubitelje konja rezervisana je Hala 15. Osim lipicane-

Izložen i genetski potencijal

Prvi put ove godine, u okviru Nacionalne izložbe stoke, organizovana je izložba genetskog potencijala na kojoj će biti predstavljene autohtone rase goveda, konja, ovaca, koza i svinja. Odgajivači, ali i posetioci, imaju priliku da izbliza vide konje rase nonijus, kao i svinje rase moravka, resavka i mangulica. Za razliku od podolskog govečeta, koje je čest gost na Poljoprivrednom sajmu, srpska bela koza prvi put će se pojaviti na Nacionalnoj izložbi stoke. Najviše autohtonih rasa je među ovcama, čak pet - svrljiška, cigaja, lipska, sjenička i krivovirska.

ra i nonijusa koji su najviše zastupljeni, pojavice se i hrvatski punokrvnjak, kao i šetland poni. Zanimljivo je pomenuti i nikad

veće interesovanje stočara za izlaganje ovaca - prijavljeno je više od 800 ovaca, a stručnom selekcijom izdvojeno je oko 400, koje će biti izloženo. Na prostoru iza Manježa biće predstavljeni najbolji primerci ovaca rase virten-

berg, il de frans, sufolk, šarole, teksal, romanovska, kao i autohtone vrste krivovirska, lipska, svrljiška, cigaja i sjenička. Među kozama najzastupljenija je sanska rasa, biće i alpino, a u okviru Izložbe genetskog resursa prvi

„Mališa“ i „Sajamski“ glavne zvezde

Najteži bik je Mališa, simentalne rase, star četiri godine i težak 1.710 kilograma. Vlasnik ove „grdosije“, koji je samo u toku prošle godine dobio na kilaži 150 kilograma, jeste Tomislav Jeremić, PG „Jeremić“ - Salaš Crnobarski. Ipak, najžešća konkurencija vlada među ovnovima virttemberg rase. Najteži je ovan Sajamski, star tri i po godine čija težina premašuje 200 kilograma a stiže sa Salaša Noćajski. U stopu ga prate Pavle, vlasnika Živorada Živkovića i Mića 4, Gorana Čolića iz Bogatića, teški oko 195 kilograma.

put će biti predstavljena srpska bela koza.

Na otvorenom prostoru i u Hali 31, farme i individualni proizvođači predstavice čiste i ukrštene rase svinja - landras, švedski jorkšir, durok, pijetren, kao i autohtone rase mangulica, resavka i moravka. Sajam je pri-

lika i da se prikažu novi trendovi u nekonvencionalnoj stočarskoj proizvodnji. Tako će, recimo, u Hali 23 moći da se vidi farma kalifornijskih glista, kao osnov za proizvodnju biološkog humusnog supstrata. Raznovrsnim proizvodima predstavice se i pčelari i ribarska gazdinstva.

Mehanizacija uz popust od dva do 10 odsto

Poljoprivrednici iz zemlje i iz regiona koji na ovu sajamsku manifestaciju dolaze s namerom da kupe mehanizaciju nadaju se i ove godine sajamskim popustima. Njih će svakako obradovati informacija da će članice Poslovnog udruženja uvoznika i izvoznika poljoprivredne mehanizacija odobravati popuste od dva do 10 odsto. Popusti će važiti za većinu pri-

ključnih mašina i pojedine modele traktora i kombajna. Olakšica pri kupovini biće i posebne kreditne linije koje se u saradnji sa finansijskim institucijama pripremaju za Sajam. Pojedini izlagači će omogućiti i pogodnosti plaćanja u robi, a gotovo svi će u ponudi imati mehanizaciju koja ispunjava sve norme za konkurs preko IPARD programa.

Vidimo se na
**86. MEĐUNARODNOM
POLJOPRIVREDNOM SAJMU**

DELTA AGRAR
Ljudi koji vole zemlju